

Daar gaat een lichtje branden!

*Denn die einen sind im Dunkeln
Und die anderen sind im Licht.
Und man sieht nur die im Lichte
Die im Dunkeln sieht man nicht.
(Bertolt Brecht)*

(makers start uw wild geraas)

Hallo, wij zijn de beroepskunstenaars van Zeeland. Aangenaam! Wij zijn de blinde vlek van de Zeeuwse cultuurmanagers en -ambtenaren. Steeds wordt er weer een initiatief gelanceerd namens 'de makers'. Maar wij worden niet geraadpleegd, niet geïnformeerd. En wij voelen ons ook geen makers.

Wij zijn kunstenaars. Toonkunstenaars, woordkunstenaars, beeldkunstenaars. Bewegingskunstenaars, performancekunstenaars. Sommigen zien zichzelf als cultureel ondernemer, anderen liever als autonoom kunstenaar. We werken interdisciplinair, toegepast, ambachtelijk en/of innovatief. Maar hoe we het zelf ook invullen: dit is ons beroep. Wij zijn bij deze een nieuw aanspreekpunt: platform Nieuw Zeeuws Licht, voor Zeeuwse beroepskunstenaars.

“Zorg dat je het binnenhaalt”, was de krantenkop over het extra cultuurgeld dat gemeenten al maandenlang op hun rekening hadden staan. En ook de provincies kregen miljoenen aan noodsteun. Berenschot rekende het al uit: dit geld is niet of nauwelijks terechtgekomen als steun aan de cultuursector. Waar is al dit geld? We hebben mails gestuurd naar de gemeente en ontvingen slechts van een enkeling een toelichting. We mailden naar de provinciale cultuurambtenaren en wachten nog steeds op antwoord. De steun lijkt vooral naar de podia te gaan, naar Zeelandia en CBK. Naar educatie en veilige routemaatregelen in musea. En naar nieuwe samenwerkingsprojecten die op 2 vingers te tellen zijn. Waar een loting of een jury bepaalt welk handjevol gelukkigen iets toegeworpen krijgt. Geld wordt besteed aan het formuleren van opdrachten, nauwelijks aan het verstrekken ervan. Kennis wordt niet openbaar gemaakt en stroomt niet door.

De jubelende krantenberichten met miljoenen aan culturele noodsteun staan in schril contrast met onze dagelijkse beroepspraktijk. Er zijn gigantische verschillen tussen de mensen met een baan en ZZP'ers die van maand tot maand moeten zien te overleven via opdrachten. Wij doen een dringende oproep: doe meer dan alleen bureaubanen behouden. We kunnen en willen niet leven van individuele projecten waarbij we elkaar moeten beconcurreren om een fooi. Als je mensen gevangenhoudt in een systeem van armoede en concurrentie hebben zij geen geld en tijd meer voor kunst. Niet voor het maken en niet voor het genieten ervan. Denken in schaarste en strijd is armoedig.

Straks staan de Zeeuwse culturele instituten nog overeind – instituten die ooit zijn opgericht omdat ze de kunstenaars vooruit wilden helpen - maar zijn er geen beroepskunstenaars meer om de inhoud te verzorgen. Een onwenselijk toekomstbeeld voor een provincie die de allure van een Culturele Hoofdstad wil gaan uitstralen.

Het is verdrietig om te moeten constateren dat er zelfs tijdens een noodsituatie als de coronacrisis geen extra moeite wordt gedaan om breder te kijken, te onderzoeken wat nodig is voor alle schakels in het cultuurnetwerk. En de situatie was al schraal: een groot deel van de infrastructuur is wegbezuinigd en er is niets voor in de plaats gekomen. Visionair beleid bestaat al lang niet meer. Maar onze samenleving, economie, gezondheid en ons leefmilieu staan onder druk. Zoals het geestelijk welzijn van velen. Mensen voelen zich gedemoraliseerd, machteloos en onzeker. Stuurloos door te veel of veel te weinig keuze. Hoe gaan we de existentiële vraagstukken van deze tijd onderzoeken, aanpakken, met meer dan alleen een incidenteel eenzaamheids- of educatieproject? Kunst kan hier een grote rol in spelen. Wetenschappers zijn het er al een tijdje over eens dat creativiteit de competentie is die we het hardst nodig hebben.

Steun de kunstenaars die al gekozen hebben om hier te wonen en werken. Niet alleen aanstormend talent, juist de mid-career vaklui en de veteranen. Het doorsluizen van steungeld naar de gevestigde instituten lijkt wellicht het eenvoudigst, maar komt nu niet terecht bij de mensen die dit het hardste nodig hebben. De ongeorganiseerden moeten net zo goed gehoord worden. En natuurlijk is het lastig om een fijnmazig netwerk te bereiken. Daarom zijn wij dit initiatief gestart. Laten we snel met elkaar praten. En als bondgenoten optrekken, zodat we een breed en divers cultureel veld kunnen behouden in Zeeland. Wij verdienen een plek aan de overlegtafels. Wij vormen de inhoud, de verdieping, de toekomst. En zorgen voor verlichting, ook in donkere tijden. We blijven altijd creëren, dat is onze natuur. Maar we missen waardering, vertrouwen, verbinding en ondersteuning.

Praat met de kunstenaars zelf. En niet achteraf, maar structureel. Wij willen Samen in Zee, maar niet kopje onder. We willen snel duidelijkheid over de noodsteun en over toekomstplannen voor de sector, omdat die ons allemaal aangaan.

Dat mensen zich gezien voelen, kunnen bijdragen aan verbetering. Dat talenten en capaciteiten worden benut. Daar zou het om moeten draaien in het leven. En dit zijn bij uitstek de waarden van kunst en cultuur.

Kunst regelt en ontregelt. Vermomt en onthult. Laat lachen en huilen. Kunst doet zoveel: onderzoeken, verzinnen, vormgeven, verbinden. Licht aan. Actie.

Nieuw Zeeuws Licht, voorheen Nieuw Zeeuws Creatief (276 leden)

<https://www.facebook.com/groups/nieuwzeeuwslicht>

*In den finsternen Zeiten, wird da auch gesungen werden?
Da wird auch gesungen werden. Von den finsternen Zeiten.
(Bertolt Brecht)*

Bijlage:

Als begin een aantal gespreksonderwerpen die wij willen aankaarten. Wensen en frustraties vanuit de verschillende disciplines, vanuit de hele provincie. Deze kwamen alvast aan het licht. Over informatieverstrekking, ruimte, waardering voor heden én verleden. Maar betaalde opdrachten en eerlijke beloningen maken het grootste verschil. En de mogelijkheid om beter samen te werken en vooraf al mee te denken.

I - Wij signaleren een bijzonder slechte communicatie en informatievoorziening vanuit provincie, gemeenten en degenen die wel ondersteuning krijgen. Dit is de tijd van nieuwsbrieven en open source informatie, maar in het Zeeuwse cultuurlandschap heerst vooral een oorverdovende stilte. Over geld en over kennis, kansen. Een website als <https://corona.zeeland.nl/cultuur/> is geruisloos gelanceerd, zonder vermelding van redactie. Het manifest Zicht over Zee, het plan Nieuw Zeeuws Peil: we moeten het steeds voor kennisgeving aannemen. Het Zeeuws Cultureel Overleg bestaat al sinds 2018 maar er zijn geen notulen te lezen. Hoe kun je continuïteit bieden als er niets wordt vastgelegd? We willen weten: welke ontwikkelingen zijn er gaande, wanneer vinden gesprekken plaats, op welke manier worden wij betrokken en geïnformeerd? En met welke informatie kunnen wij nieuwe stappen zetten?

II - We willen ondersteuning in de vorm van ruimte(s): plekken die de komende twee jaar niet ten onder gaan aan de appartementenziekte. In onbruik geraakte stations of kerken, een loods of een lege supermarkt. Een plek om te werken, te ontmoeten en nieuwe plannen te smeden. Betaalbare ateliers en werkruimtes, expositieruimtes. We dromen van een Zeeuws Cultuurhuis waar je binnen kunt lopen en mooie nieuwe dingen kunt zien en doen. Voor en door kunstenaars, waar inwoners en toeristen ook van kunnen profiteren.

III - We vragen ons af waar de best practices zijn, de successen en grandioze mislukkingen, de leermomenten. Waar kunnen we de geschiedenis beleven van verbindende en vooruitstrevende projecten zoals bijvoorbeeld de Kinderkunstweek of Nieuwe Muziek Zeeland? Het lijkt alsof het tij en de stormwinden de geschiedenis telkens wegvagen en we in Zeeland elke dag opnieuw moeten beginnen. Kunstenaars moeten zich elke paar jaar helemaal opnieuw bewijzen, er heerst geen gevoel van merites of een aansprekende gedeelde geschiedenis om trots ('hroâs') op te zijn.

IV - We hebben behoefte aan een overkoepelend, interdisciplinair 'loket' voor heel Zeeland, waar kansen en projecten gedeeld worden. Een verbindende factor tussen instituten en kunstenaars, praktisch en laagdrempelig. Waar je hulp kunt vragen of aanbieden, kennis en vaardigheden kunt uitwisselen. En we kunnen hulp gebruiken bij het opzetten van een digitale infrastructuur en een vraag & aanbod database: we zien veel kansen in online initiatieven, niet in plaats van echt contact, maar ernaast, erbij. Ook zouden we de Facebookgroep een interactief platform willen geven, om niet afhankelijk te zijn van onduidelijke algoritmes. Door samen op te trekken kunnen we onze beroepspraktijk versterken, steviger staan als zzp'er. Want banen zijn er nauwelijks meer. Toch willen we koppig laten zien dat het wél kan in Zeeland: prettig leven en werken, zonder dat je beroep of ambacht tot hobby wordt gedegradeerd.